Anexa nr. 1

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Regulamentului privind gestionarea deșeurilor provenite din construcții și demolări

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Regulamentul privind gestionarea deșeurilor provenite din construcții și demolări
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ Temeiul legal pentru elaborarea proiectului hotărârii de Guvern este prevăzut de articolul 59[1], Deșeurile din construcții și demolări din Legea nr.209/2016 privind deșeurile care prevede prin alin.(3) că mecanismul de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări se stabilește prin actele normative aprobate de către Guvern. Ține de menționat și Codul urbanismului și construcțiilor, nr. 434/2023 adoptat recent, care stabilește cadrul unitar pentru urbanism și proiectare; conține prevederi pentru autorizarea amplasamentelor pentru activități legate de gestionarea deșeuri, inclusiv celor de construcții/demolări. Acesta de asemenea prevede necesitatea elaborării unor reglementări dedicate gestionării deșeurilor. Totodată prin lit. c) al Articolului 14. Reutilizarea şi reciclarea deşeurilor se stabilesc obiective ale politicii de stat până în 2030 – pentru pregătirea pentru reutilizare şi alte operaţiuni de valorificare materială, inclusiv operaţiuni de rambleiere, care utilizează deşeuri pentru a înlocui alte substanţe, deşeuri nepericuloase provenite din activităţi de construcţie şi demolări, cu excepţia materialelor geologice naturale, se măreşte la un nivel minim de 55% din masa totală. Ca urmare a procesului de screening bilateral s-a constatat ca Moldova a transpus parțial Directiva Consiliului 87/217/CEE privind prevenirea poluării mediului cu azbest prin Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, Legea nr. 227/2022 privind emisiile industriale și Hotărârea de Guvern nr. 244/2013 privind aprobarea Cerințelor minime pentru protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la azbest la locul de muncă. Totodată a fost indicată necesitatea de transpune reglementările care nu au fost transpuse, în special în materie de emisii, inclusiv a procesului de demolare, având în vedere că azbestul a fost pe larg utilizat în construcții în perioada 1960-2022, până la interzicerea utilizării acestuia prin Legea nr. 227/2022 privind emisiile industriale. Acțiunea de elaborare a proiectului este prevăzută în Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la UE 2025-2029 Cluster IV-Agenda verde și conectivitate sustenabilă (acțiunea nr. 56), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Situația actuală la nivel european O bună gestionare a deșeurilor este una dintre pietrele de temelie ale economiei circulare și contribuie la prevenirea unui impact negativ al deșeurilor asupra mediului și asupra sănătății.

Punerea în aplicare corespunzătoare a legislației UE în domeniul deșeurilor va accelera tranziția către o economie circulară. Gestionarea deșeurilor este o prioritate a politicii de mediu în Republica Moldova, având drept reper Directivele UE din domeniul gestionării deșeurilor, precum și promovarea economiei circulare, transformând provocările în posibilități și contribuind la dezvoltarea durabilă a societății.

Ierarhia deșeurilor stabilește un clasament al opțiunilor de gestionare a deșeurilor în funcție de durabilitatea acestora și acordă prioritate maximă prevenirii generării de deșeuri, urmată de reciclare, recuperarea energiei și, în partea inferioară a clasamentului, eliminare (de exemplu, depozitarea deșeurilor). Deșeurile din construcții și demolări constituie cel mai mare flux de deșeuri din UE de circa 800 de milioane de tone pe an, reprezentând aproape 40 % din totalul deșeurilor generate. Se estimează că totalul ieșirilor de DCD rezultate din activități de demolare și renovare se va dubla, ca valoare absolută, între 2020 și 2050. Îmbunătățirea cadrului instituțional și normativ din domeniul protecției mediului în corespundere cu Planul de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, precum și cu angajamentele asumate în calitate de țara-candidat al UE, având ca obiectiv creșterea calității mediului, sunt principalele argumente pentru transformarea modului de gestionare a deșeurilor la nivel național. La nivel național rata de reciclare/recuperare a deșeurilor din construcții și demolări este necunoscută (se presupune că este de 10-20% .

Gestiunea deșeurilor din construcții și demolări (DCD) reprezintă o prioritate în activitatea autorităților naționale responsabile pentru protecția mediului. Sectorul construcțiilor este în ascensiune în ultimele deceniu, când se construiește mult, atât ansambluri rezidențiale și clădiri de birouri centre logistice, cât și spații comerciale și industriale. Domeniul construcțiilor și demolărilor generează o cantitate mare de deșeuri periculoase și are impact semnificativ asupra mediului înconjurător (praf, fum, gaze cu efect de seră, substanțe nocive precum gudroane, vopseluri, adezivi, azbest, metalele grele, solvenți, lacuri, adezivi, policlorură de vinil, compuși policlorurați, rășini și reziduuri, nivel mare de zgomot), fiind necesară o reglementare riguroasă a acestei industrii care poluează și are efecte negative asupra sănătății publice.

La nivel internațional există proceduri și acte normative ce reglementează colectarea separată a deșeurilor din activitățile de construire, renovare, reabilitare, reparare și consolidare, specifice domeniului construcțiilor. Aceste activități generează deșeuri din demolarea construcțiilor civile și industriale, a structurilor edilitare și a infrastructurii de transport, plus excavarea, dragarea, decolmatarea pământului.

La nivel național, prevenirea generării deșeurilor este un obiectiv cadrul stabilit prin Legea nr.209/2016, Articolele 3 si 3^1 obligând persoanele fizice și juridice care desfășoară activități economice să asigure ca dezvoltarea și fabricarea produselor să limiteze generarea deșeurilor, în special a deșeurilor periculoase, în cadrul proceselor legate de producția industrială, extracția mineralelor, activitățile de construcție și demolări, luând în considerare cele mai bune tehnici disponibile și să asigure cel mai înalt nivel posibil de valorificare a deșeurilor, în conformitate cu ierarhia gestionării deșeurilor.

Situația actuală în sectorul construcțiilor ***în RM***

În 2024, volumul lucrărilor de construcții a fost cu 4,8% mai mare față de anul precedent, potrivit datelor Biroului Național de Statistică. Pe elemente de structură a lucrărilor, în anul 2024 volumul lucrărilor de construcții s-a majorat față de anul 2023 (în prețuri comparabile)

cu 4,8%, ca urmare a creșterii volumului lucrărilor de construcții noi cu 6,4%, volumului lucrărilor de întreținere și reparații curente cu 17,4% și volumului altor lucrări de construcții (demolări, amenajarea terenurilor până la construcții etc.) cu 0,7%. Totodată, volumul lucrărilor de reparații capitale a scăzut cu 8,1% față de anul 2023.

	Anul 2024:		*Informativ:* anul 2023 în % față de anul 2022
	în % față de anul 2023	Structura %	
Total lucrări de construcții	**104.8**	**100.0**	**97.5**
din care:			
Pe elemente de structură a lucrărilor			
construcții noi	106.4	46.9	85.8
reparații capitale	91.9	24.0	140.4
întreținere și reparații curente	117.4	26.2	88.0
alte lucrări	100.7	2.9	117.0
Pe obiecte de construcții			
clădiri rezidențiale	115.7	23.0	83.9
clădiri nerezidențiale	96.0	30.0	120.3
construcții inginerești	106.5	44.1	90.7
alte lucrări	100.7	2.9	117.0

Pe obiecte de construcții, în anul 2024 față de anul 2023 s-au înregistrat creșteri a volumului lucrărilor de construcții executate la clădirile rezidențiale cu 15,7%, construcțiile inginerești cu 6,5%, și la alte lucrări cu 0,7%. Totodată volumul lucrărilor executate la clădirile nerezidențiale a fost în descreștere cu 4% față de anul 2023.

În 2023, importurile totale ale Republicii Moldova au fost semnificative (≈ 8.67 miliarde USD), ceea ce arată că multe bunuri, inclusiv materiale de construcții, circulă prin import.

Datele din COMTRADE privind importurile în Moldova pe principalele coduri HS relevante pentru materialele de construcții sunt prezentate în tabelul de mai jos .

Cod HS	**Produs**	**An**	**Valoare import (USD)**	**Cantitate (kg)**	**Principali parteneri**
681091	Prefabricate structurale (beton, elemente pentru clădiri)	2022	1455770	5022610	România, Polonia, Germania
681091	Prefabricate structurale (beton, elemente pentru clădiri)	2021	1117650	5070050	România, Polonia, Germania
2523	Ciment (Portland și alte tipuri)	2023	10700000		România, Ucraina, Turcia
2523	Ciment (Portland și alte tipuri)	2022	8711779		România, Ucraina
6904	Cărămidă / blocuri ceramice	2023	2188114		Ungaria, Ucraina, Turcia, România
6809	Plăci din gips (gips-carton)	2022	419590	586957	România
680610	Vată minerală, vată de sticlă, izolații similare	2023	5976350	6477850	Ucraina, Polonia, România
44	Lemn, cherestea și panouri (HS Chapter 44)	2022	9000000		România, Ucraina, Rusia, Polonia
6907	Gresie / faianță	2022	30500	116457	Ungaria, Turcia, Italia, România

Materiale de construcții: producție locală vs importuri

În Republica Moldova există mai multe fabrici de materiale de construcții care acoperă o gamă largă de produse: ciment, amestecuri uscate și mortare gata preparate, articole şi prefabricate din beton, agregate (nisip, piatră concasată) și produse pe bază de gips (inclusiv

gips-carton și tencuieli uscate). Producția locală asigură o parte importantă din cererea pentru materiale grele şi voluminoase (ciment, nisip, beton, blocuri de zidărie), reducând costurile logistice pentru șantiere locale.

Materiale structurale (beton, oțel beton, elemente prefabricate)

Producție locală: există producători de beton gata turnat, prefabricate din beton și elemente structurale. FEC (Fabrica Elemente de Construcții), BPM (beton), Iacobaș Construct, Radial Plus și alți producători locali de prefabricate.

Materiale de Construcţii Rezina S.A. specializată în activități în domeniul materialelor de construcții.

Fabrica Elemente de Construcţii SA produce prefabricate din beton si beton armat destinate domeniilor de infrastructură, construcții civile, industriale, agricole si alte prefabricate.

Iacobaş Construct este unul dintre cei mai mari producători de articole din beton din Republica Moldova, folosind tehnologii moderne, fiind unul dintre cei mai mari şi cunoscuți producători de articole din beton din Republica Moldova. Compania folosește cele mai moderne şi performante tehnologii la momentul de fată la nivel internațional, avînd ca parteneri firme din Europa, de la care procură produse şi materiale.

Importuri: O parte din armături speciale, profile metalice sau anumite elemente prefabricate provin din România, UE sau regiunea turcă; dar majoritatea elementelor uzuale (beton, prefabricate simple) se produc local. (Context: comerţul extern general arată o pondere semnificativă a importurilor dar nu dezagregat pe articole).

Ciment și materiale pentru mortar

Producţie locală: Principalul producător local pentru ciment este *Lafarge Moldova (Rezina*), cu o capacitate de producție semnificativă (peste ~500.000 t/an), care acoperă o parte semnificativă din necesarul intern de ciment.

Lafarge Moldova a deschis Centrul de Inovații din Chișinău, parte a rețelei internaționale de laboratoare de cercetare în construcții LafargeHolcim. Acest laborator poate fi utilizat pentru certificarea produselor reciclate din deșeuri de construcție și demolări.

Există o capacitate locală de ciment — în regiunea Transnistriei *Combinatul de ciment din Rîbnița* este o fabrică de ciment orașul specializată în producția de cimnet șui var, anterior combinatul producea și ardezie (șindrilă din azbest).A nul curent (2025) 25% din acțiunile fabricii, au fost scoase la privatizare în contextul dificultăților financiare ale administrației de la Tiraspol cauzate de criza energetică.

Importuri: Moldova importă şi o parte din necesarul de ciment din UE / România / alte surse, în funcţie de fluctuaţii de preţ și capacitate locală. Date macro arată un volum important de importuri totale de bunuri (statistică comerţ), dar pentru beton/ ciment trebuie verificat pe coduri vamale

Fabrica de Materiale de Construcţie din Soroca - materiale precum nisip, piatră concasată, pietriș, cernere și alte produse din piatră naturală. FMC are în componenţa sa trei cariere: cariera de piatră naturală din Egoreni, şi carierele de prundiş şi nisip din Vasilcău şi Slobozia-Cremene. Suprafața zăcământului este de 141 ha. Substanța minerală utilă (balastiere) este reprezentată de depuneri de nisip-prundiș grosimea stratului fiind variabilă de până la 12,5 m. Cea mai mare densitate se află în limitele tălpii depunerilor aluviale. Potrivit structurii geologice, zăcământul se referă la II grupă de complexitate.

Compania DASTERUM produce o varietate de materiale de construcții, având filiale în mai multe orașe, inclusiv Chișinău și Bălți. Domeniul principal de activitate include producerea și comercializarea tablei cutate , ţiglei metalice, panourilor sandwich , comercializează o gamă largă de produse metalice laminate și oferă, de asemenea, servicii de ghilotină, tăiere a metalului la dimensiunile solicitate de client și livrarea produsului.

Materiale de zidărie (cărămidă, BCA, blocuri)

Producţie locală: producători locali de cărămidă și blocuri (ex.: MACON/Combinatul MACON), iar BCA/elemente ușoare pot fi produse local sau importate de la producători regionali.

MACON S.A. este o fabrică care producea gamă variată de produse din argilă arsă, inclusiv cărămizi de diferite tipuri, blocuri ceramice, materiale de teracotă și ceramică pentru construcții, precum și țiglă. Actualmente fabrica este inactive pe motivul costurilor mari la energie electrică.

Importuri: Unele tipuri (BCA de anumite calități, blocuri speciale) pot fi importate din România, Turcia sau din alte piețe regionale dacă cererea locală nu este acoperită. Pentru produsele specializate precum finisaje premium, anumite sisteme de izolație, placări ceramice sau prefabricate complexe piaţa rămâne însă puternic dependentă de importuri. Importurile compensează lacunele tehnologice şi de capacitate, mai ales în segmentele cu cerinţe de calitate înalte sau cu branduri internaționale.

Materiale pentru finisaje

Sisteme uşoare / plăci gips-carton și accesorii

Producţie locală / distribuţie: Branduri globale (Siniat — parte a Etex) au prezență locală prin fabrici/regiuni în România și distribuție în Moldova; există și importatori locali Knauf și rețele comerciale care vând plăci GKB (gips-carton) ale unor mărci europene. Siniat are informații și prezență pe piaţa moldovenească.

Knauf este un producător internațional cu prezență în Moldova, cunoscut pentru produsele sale pe bază de gips, inclusiv gips-carton și tencuieli uscate. Knauf este unul dintre producătorii cunoscuți de amestecuri uscate pentru construcții, grunduri, vopsele, tencuieli. Sub această marcă sunt produse compoziții pentru pregătirea suprafețelor pentru lucrările

ulterioare. Compania a activat inițial ca o afacere tradiţională cu gips, iar astăzi produce materiale de construcţii pentru construcţii uscate, plăci Knauf, plăci din ipsos armat cu fibre celulozice, mortar uscat pe bază de ipsos pentru tencuieli de interior, precum şi plăci pe bază de ciment.

Importuri: Mulți distribuitori aduc produse din România (Rigips, Siniat via rețele regionale), Turcia și alte state. Piața de gips-carton este activă în retail și proiecte private.

Compania Siniat- face parte din grupul industrial Etex și este un producător important de plăci din gips-carton și alte materiale de construcții produse în Romania și distribuite în pe piață noastră. Compania lucrează la produse cu conținut reciclat, de exemplu un produs numit RECYPLAC™, placă de gips-carton realizată din gips reciclat, urmată de alte componente circulare, care pot fi model pentru regulamentul DCD (cerință ca producătorii să includă o anumită proporție de material reciclat, sau să participe la scheme de colectare a deșeurilor din gips/carton).

Etex are o politică „Road to Sustainability 2030", orientată spre reducerea impactului asupra mediului, reciclare, materiale mai eficiente energetic etc., producția include deja o rată semnificativă de gips reciclat (peste 35% în unele fabrici) pentru borne standard și tehnice.

Izolații termice (polistiren EPS/XPS, vată minerală)

Producţie locală: Există producători/fabricanți locali mai mici pentru EPS sau elemente de izolație (unele unități de producție, dar capacitatea este limitată). În multe cazuri materialele sunt importate.

Importuri: Din România, UE, Turcia; ofertele comerciale arată gamă largă disponibilă la retaileri locali.

Finisaje interioare (gresie, faianță, parchet, vopsele, adezivi)

Producţie locală: Unele produse (unele tipuri de scule, adezivi, mortar) se produc local; parchet și gresie sunt în mare parte importate.

Compania SUPRATEN este lider în producția de vopsele și amestecuri uscate pentru construcții din Republica Moldova, produce mai mult de 100 tipuri de amestecuri uscate pe bază de ipsos și ciment, vopsele, grunduri, gleturi, adezivi și alte materiale de construcții. Produsele de sunt validate de certificatul sistemului de management al calității internațional ISO 9001:2015.

Importuri: România, Polonia, Turcia, Italia — furnizori frecvenți pentru gresie, faianță și parchet.

Lemn structural şi produse din lemn (panouri, cherestea)

Producţie locală: industrie locală de prelucrare a lemnului și producători de cherestea și anumite panouri. Exemple de firme locale în producția de case din lemn/elemente.

Importuri: Materiale specializate din UE/România acoperă cerințele pentru produse finite.

Acoperişuri, ţiglă, ardezie, învelitori metalice

Producţie locală: Există producători locali/centrale regionale pentru anumite tipuri de tablă/ țiglă; totuși o parte semnificativă este importată (mai ales soluții moderne sau decorative).

S.C. "Meteor" SRL activează in domeniul de producere a materialelor pentru constructii. Directia principala de activitate a întreprinderii este producerea elementelor de zidărie din beton celular autoclavizat (BCA).

Importuri: România, Turcia, alte țări UE.

Ferestre, tâmplărie PVC/Aluminiu/sticlă

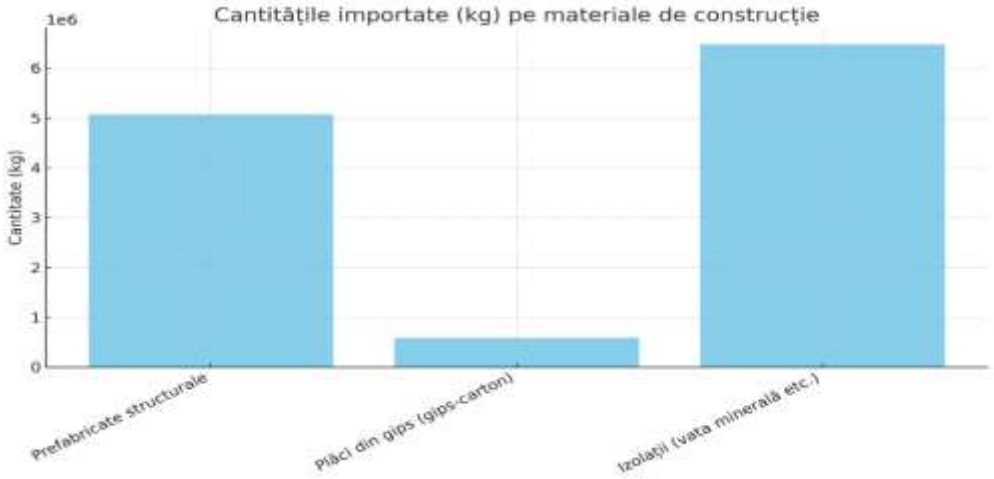
Producţie locală: Sector local activ (fabrici de ferestre PVC, tâmplărie) dar multe profile și geamuri speciale sunt importate.

Importuri: România, Polonia, UE.

Alte produse (profiluri metalice, fixări, accesorii)

Producţie locală: Fixări și accesorii se produc/ asamblează local; profile metalice pot fi importate sau produse local în funcție de cerere.

Importuri: componente speciale/tehnologie de montaj din UE.

Potențial de gestionare a DCD în RM

Cu toate că există interese şi operatori locali care practică activități de colectare a deșeurilor de construcție și demolări, reciclarea acestora rămâne incertă deoarece infrastructura şi piața agregatelor reciclate (materiale din DCD) sunt încă la început, cu exemple izolate şi neuniforme de întreprinderi private, Start-up-uri). Ține de menționat că standardele şi regimul „încetare- statut- deșeu" pentru agregatele reciclate nu sunt încă dezvoltate, ceea ce limitează utilizarea largă în construcții.

Există deja în piață operatori/companii care oferă servicii de colectare, transport, reciclare DCD sau servicii conexe (colectare moloz, reciclare materiale) dotate cu echipamente necesare, care se preocupă de evacuarea deșeurilor din construcție. În practică, proprietarul imobilului, fie compania de construcție/renovări apelează la serviciile unui asemenea prestator. Costul serviciului diferă, în funcție de capacitatea transportului.

Paginile web ale prestatorilor de servicii specifică că *toate deșeurile colectate sunt transportate exclusiv la centre autorizate de sortare, reciclare sau eliminare ecologică*, iar *fiecare material este gestionat conform normelor legale în vigoare, contribuind la un mediu mai curat*.

Mai jos sunt referințele la unele companii care prestează aceste servicii.

Moving.md oferă gamă largă de serviciile de colectare a materialelor rezultate în urma lucrărilor de construcții, renovări sau demolări, precum moloz, beton, cărămizi, țiglă, ceramică, lemn, sticlă, metale feroase și neferoase, materiale de izolație, ghips-carton și ambalaje diverse (folii, saci, polistiren). Indiferent de compoziția sau volumul deșeurilor, compania oferă soluția optimă pentru o evacuare rapidă și conformă cu legislația în vigoare. Telefon: 067663-311

Hamal.md - Compania furnizează autoutilitare la comandă, dă în chirie Skip containere (de 8 m3) pentru deșeuri din construcții și oferă servicii hamali. La necesitate – efectuează demontarea, colectarea în saci și încărcarea deșeurilor din construcții. Telefon: 079 000-222

Salubris.md - Evacuarea deșeurilor din construcție cu container din toate raioanele municipiului Chișinău. Compania folosește vehicule speciale moderne cu capacitatea de ridicare de la 1 până la 10 tone. Deșeurile pot fi încărcate independent sau cu ajutorul hamalilor. Telefon: 079 999-333

Skip.md - Echipamente speciale pentru evacuare deșeuri din construcții în Chișinău. Containerul de 8m3 este livrat la locul indicat, iar după ce este umplut se efectuează evacuarea la depozitul specializat de deșeuri. Telefon: 067 663-311

Trash2go- Servicii de evacuare a deșeurilor de construcție cu basculantă (10 m3) sau microbuz (10 m3). Compania oferă transport cu sau fără hamali, în funcție de necesitățile dvs. Telefon: 0 68 466-776

Ce ține de dinamica generării deșeurilor de construcție și demolări, raportul Agenției de Mediu pentru anul 2019 indică 10,5 mii tone de deșeuri din construcții şi demolări colectate, dar din această cantitate marea parte sunt deșeuri de metale feroase (8,4 mii tone), ceea ce denotă că deșeurile DCD colectate formal sunt doar o mică parte din cele generate.

Strategia de gestionare a deșeurilor în Moldova (2013-2027) estima că în anul 2010 s-au generat între 1,4 milioane tone de DCD şi preconiza creșterea până la ~2,6 milioane tone până în 2027, în baza unor modele și studii de referință din alte ţări.

Evoluția problemei

Având în vedere creșterea volumului de construcții și al altor activități conexe (amenajări, demolări) raportată de BNS pentru anul 2024 (volumul lucrărilor de construcții a crescut cu ~4,8% față de 2023) precum și faptul că cantitatea colectată oficial este mult mai mică decât cea estimată în documentele strategice, se poate deduce că majoritatea DCD generate nu sunt colectate/înregistrate oficial, multe fiind eliminate informal sau amestecate cu alte fluxuri de deșeuri. Rata națională de reciclare/recuperare a deșeurilor din construcții și demolări este necunoscută (se presupune că este de 10-20% , fiind apreciată în baza discuțiilor cu autoritățile publice centrale și asociațiilor din domeniu construcțiilor.

Cu toate că cadrul legal este dezvoltat, fiind setate obiective de reciclare a 55 % din DCD până în 2030, pentru ale realiza sunt necesare reglementări detaliate, în special, cerințe noi pentru audit și demolare selectivă obligatorii pentru proiectele mari (2028-2030).

Probleme asociate cu gestionarea DCD

Printre limitările sectorului de gestionare a DCD se identifică următoarele:

- Lipsa datelor oficiale privind cantitatea de DCD generate, separate pe tip (beton, lemn, metal, ceramice etc.), lipsa evidenței și raportării coerente de către operatorii de construcții către Agenția de Mediu.
- Totodată multe companii care efectuează lucrări mici sau medii nu raportează cantitățile generate în procesul de demolare/construcție.
- DCD sunt frecvent folosite pentru rambleiere sau aruncate în depozite neautorizate și prin urmare nu sunt gestionate de operatori autorizați, care să raporteze în SIAMD.
- Lipsa infrastructurii de gestionare a DCD precum stațiile de colectare și sortare a DCD, care să măsoare/registrele tonajului la recepție.
- Studiul de caracterizare a deșeurilor (Tetra Tech, 2024) — conține date ce denotă că consumătorii casnici aruncă la tomberon DCD (beton, lemn, cărămidă etc.) în lipsa unor spații amenajate pentru evacuare a DCD.

- Sancțiuni insuficiente sau aplicate rar - resursele umane alocate aplicării legii, sunt insuficiente, iar sancțiunile sunt de motivante. În aceste condiții depozitarea ilegală devine actuală în lipsa controalelor eficiente. Antreprenorii preferă depozitarea ieftină sau ilegală în locul reciclării.
- Lipsa de cunoștințe necesare privind reglementările specifice relevante pentru utilizarea DCD reciclate.

Practici avansate privind gestionarea DCD în țările UE

Obiectivul UE în gestionarea DCD constă în a pregăti pentru reutilizare, recicla și recupera în alte moduri circa 70% din deșeurile nepericuloase din construcții și demolări și de a promova demolarea selectivă, trasabilitatea gestionării DCD, promovarea și acceptare pe piață a materialelor reciclate. Autoritățile naționale ar trebui să combine trei aspecte principale în elaborarea cardului de reglementare în acest domeniu :

(a) măsuri obligatorii în amonte (audituri prealabile demolării, demolare selectivă),

(b) trasabilitatea și controlul calității (manifeste digitale, certificarea produselor reciclate) și

c) instrumente de atragere a pieței (achiziții publice, prețuri pentru depozitarea deșeurilor, standarde de calitate).

În scopul dezvoltării cadrului național pentru gestionarea DCD au evaluate experiențele mai multor țari, fiind recomandată exemplu Belgiei, Germaniei și al Țărilor de Jos.

Belgia, Flandra

Belgia este formată din trei regiuni și fiecare dintre ele are propria legislație privind deșeurile. Flandra este o regiune din nordul-vestul Europei, care a atins rate foarte ridicate de reciclare/recuperare prin intermediul unui program strategic denumit Programul Materialelor de Construcții Durabile, dezvoltat de către Agenția Publică pentru Deșeuri (OVAM).

Programul combină demolarea selectivă obligatorie pentru anumite proiecte, cu o planificare regională solidă, îndrumări detaliate la nivel de studiu de caz și sisteme de trasabilitate pentru fluxurile de deșeuri de construcții și demolări. Achizițiile publice urmăresc proiectele publice care au atins un nivel ridicat de reutilizare/recuperare pentru a fi recompensate. Nivelul de recuperare a deșeurilor de construcții și demolări raportate pot atinge procente foarte mari acolo unde există piețe pentru deșeurile de demolare selectivă și reutilizare organizată ale acestora, în special pentru proiecte publice.

Lecții cheie învățate și recomandate de către OVAM:

- Stabilirea obligativității privind demolarea selectivă în baza unui prag clar (volum, valoare sau suprafață).
- Executarea obligatorie a auditului la pre-demolare și planuri de recuperare a materialelor înainte de obținerea autorizațiilor de demolare.
    - Audit pre-demolare se solicită pentru lucrări de demolare sau renovare majoră care depășesc [pragul], iar proprietarul/antreprenorul va solicita un audit pre-demolare certificat care să identifice materialele periculoase, potențialul de reutilizare a componentelor și un plan de demolare selectivă ordonat. Emiterea autorizației de demolare se va realiza în bază auditului.
    - Demolarea selectivă și separarea la sursă sunt obligatorii pentru proiectele care depășesc [prag]; antreprenorii trebuie să atingă rate minime de recuperare a

materialelor. Conform art.14 al Legii nr.209/2016 privind deșeurile este stabilit obiectivul de 55% pentru reciclarea DDC până în 2030.

- Abilitarea unei agenții publice (sau un organism dedicat) pentru a coordona piețele de materiale reutilizare și a oferi asistență tehnică în procesul demolării, inclusiv în realizarea unor studii de caz.
- Asigurarea trasabilității (registre electronice, de preferință cu aplicare strictă) pentru a urmări destinația și calitatea materialelor. Toate transporturile de deșeuri și construcții trebuie să fie însoțite de notificare electronică; neînregistrarea sau raportarea falsă se pedepsește cu amenzi și suspendarea permiselor de transport de deșeuri.

Belgia are una dintre cele mai mari taxe pe depozitele de deșeuri și creșteri ale taxelor pe depozitele de deșeuri din Europa, combinate cu o interdicție a depozitelor de deșeuri, care au deviat efectiv deșeurile de la depozitele de deșeuri la reciclare. La nivel național, creșterile mari ale taxelor pe depozitele de deșeuri din Flandra și Valonia au redus nivelurile de depozitare a deșeurilor de la 11% în 2001 la 1,2% în 2010.

Țările de Jos

Reciclarea deșeurilor construite și demolări în Olanda a început în anii 1980. Principalul factor determinant a fost problema solului contaminat provenit de la gropile de gunoi. Ca răspuns, Olanda și-a dezvoltat ierarhia deșeurilor. Implementarea noii politici a constat în interdicții privind depozitarea deșeurilor și obiective de reciclare, iar *industria reciclării a fost obligată să dezvolte unor scheme de asigurare a calității materialelor reciclate*. Reciclarea a început prin concasarea relativ simplă a deșeurilor reziduale inerte în agregate reciclate. Acestea au fost utilizate pentru diverse aplicații, inclusiv ceea ce acum este considerat „umplutură". Concasarea DCD inerte a fost principala activitate timp de mulți ani. Deoarece și depozitarea DCD mixte a fost interzisă, au fost puse în funcțiune noi instalații pentru sortarea acestui material. Aceste instalații recuperează materiale precum lemn, metale, materiale plastice și materiale inerte. Fracția reziduală este utilizată parțial pentru a produce un combustibil secundar. Calitatea agregatelor reciclate s-a îmbunătățit de-a lungul anilor. Procesele s-au îmbunătățit, la fel și controlul calității. De mulți ani, agregatele reciclate sunt prescrise de Ministerul Transporturilor exclusiv pe baza caracteristicilor lor tehnice remarcabile. Calitatea mediului este pe deplin asigurată prin scheme de certificare care includ cerințele Decretului privind calitatea solului. Din ce în ce mai mult, agregatele reciclate sunt utilizate și în producția de beton. Reciclarea asfaltului a trecut printr-un proces similar, iar actualmente aproape tot asfaltul este reciclat în asfalt nou.

Olanda a fost un pionier în ceea ce privește emiterea pașapoartelor pentru materiale/ construcțiile noi majore bazate pe abordarea de tip „Clădirea – drept bancă de materiale " (Building as Matterials Bank)[1] și adoptarea standardelor tehnice pentru produsele reciclate, combinate cu reguli stricte de achiziții și stabilirea obiectivelor pentru a crea cererea de materiale reciclate. Pașapoartele de materiale/construcții fac reutilizarea acestora fezabilă prin transportul meta datelor produsului/componentelor pe tot parcursul ciclului de viață al clădirii.

Lecții cheie învățate și recomandate pentru a fi preluate:

- Introducerea obligatorie a pașapoartelor pentru materiale/construcțiile noi majore și renovările ample, astfel încât viitoarea demontarea/reutilizarea selectivă să fie fezabilă. Proprietarii/dezvoltatorii vor pregăti și înregistra un Pașaport digital pentru materiale care va conține informații la nivel de componentă, îndrumări privind demontarea și declarații privind substanțele periculoase; pașaportul va fi actualizat la schimbarea utilizării sau la renovarea majoră.

[1] Materials Passports - BAMB

- Adoptarea unor standarde tehnice de calitate și a evaluării conformității pentru agregatele reciclate, cărămizile recuperate, lemnul și alte materiale secundare pentru a reduce riscul pentru cumpărători. Ministerul de ramură va adopta standarde tehnice pentru materialele reciclate de construcție și demolare (agregate, cărămizi, lemn recuperat). În achizițiile publice pot fi utilizate doar rezultatele certificate care îndeplinesc specificațiile.
- Folosirea achizițiilor publice pentru a impune un conținut minim reciclat pentru a stimula dezvoltare pieței pentru produse reciclate de calitate superioară[2]. Autoritățile contractante publice vor include cerințe minime de conținut reciclat sau preferință în ceea ce privește punctajul pentru materialele reabilitate în cadrul licitațiilor pentru construcții.

Germania

Germania combină principiile economiei circulare din Legea economiei circulare - KrWG) cu reglementări tehnice, o infrastructură de reciclare bine dezvoltată și instrumente economice (restricții/taxe de depozitare a deșeurilor și taxe diferențiate la intrare). Sistemul german pune *accent pe prevenirea generării de deșeuri, conform ierarhiei de gestionare a deșeurilor în cinci etape, calitatea materialelor și aplicarea strictă a standardelor de recuperare*.[3] Mai mult, în conformitate cu Directiva-cadru a UE privind deșeurile (2008/98/CE), se face o distincție între deșeuri și subproduse și stabilește criterii pentru ca un element să se califice drept subprodus. Legea definește, de asemenea, când o substanță nu se mai califică drept deșeu. Ordonanța privind gestionarea deșeurilor municipale (Gewerbeabfallverordung) conține, de asemenea, elemente importante pentru gestionarea deșeurilor constructe și demolări.

Taxele de depozitare a deșeurilor construcție și demolări în Germania diferă de la o regiune la alta. Nu există alte instrumente economice care să stimuleze actorii de pe piață să recicleze DCD.

Lecții cheie învățate și recomandate

- Adoptarea principiilor economiei circulare și a ierarhiei în gestionare deșeurilor drept o prioritate legală. Politica națională va urma ierarhia circulară: prevenire, reutilizare, reciclare, recuperare, eliminare. Guvernul va stabili obiective multianuale de recuperare a deșeurilor din construcții și demolări, aliniate cu valorile minime ale UE și cu indicatorii cheie de performanță (KPI) specifici materialelor."
- Utilizarea unor măsuri economice de descurajare (taxe pe gropile de gunoi, interdicții privind transportul deșeurilor netratate prin construcții și demolări) pentru a reorienta fluxurile către reciclare. Depozitarea deșeurilor și măsuri economice: „Începând cu [data], deșeurile minerale nepericuloase netratate din construcții și demolări sunt interzise pentru depozitarea în depozitele de deșeuri; se vor aplica taxe diferențiate la depozitele de deșeuri și taxe de acces pentru a stimula reciclarea."
- Solicitarea de standarde și utilizări permise pentru produsele reciclate și asigurarea acreditării instalațiilor de tratare. Acreditarea instalației: „Operatorii instalațiilor de recuperare a materialelor trebuie să fie acreditați și să demonstreze capacitatea tehnică și controlul calității pentru a vinde produsele reciclate pentru utilizări finale specificate."

[2] Materials passport for a circular economy
[3] Deloitte proposal document A4

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

O mai mare eficiență a materialelor și o mai mare circularitate în gestionarea DCD ar putea ajuta circularitatea generală a economiei UE, contribuind la scăderea impactului produs de minerit și de producția de materii prime primare asupra mediului. Gestionarea adecvată a deșeurilor din construcții și demolări și a materialelor reciclate, inclusiv manipularea corectă a deșeurilor periculoase oferă beneficii majore în ceea ce privește sustenabilitatea și calitatea vieții de rând cu beneficii majore pentru industria construcțiilor și reciclării, deoarece stimulează cererea de materiale reciclate din construcții și demolări.

Reglementările privind gestionarea deșeurilor din construcții și demolări vizează reducerea generării de deșeuri, promovarea reciclării și reutilizării și asigurarea eliminării în siguranță a materialelor nereciclabile. Aceste reglementări vor stabili cerințe către efectuarea auditului construcțiilor și ale deșeurilor înainte de demolare, demolarea selectivă, segregarea și depozitarea corespunzătoare, pregătirea pentru reutilizare și reciclarea, cerințe pentru transportarea și dezvoltarea instalațiilor pentru reciclare și eliminare DCD.

Prin aprobarea proiectului de HG se urmărește realizarea următoarelor schimbări:

- prevenirea generării de DCD și creșterea gradului de reutilizare și pregătire pentru reutilizare a produselor și a gradului de reciclare a materialelor DCD;
- creșterea gradului de conștientizare și facilitarea proceselor de trasabilitate în gestionarea DCD.
- efectuarea auditului la pre-demolare pentru fi evitate costurilor neașteptate ca urmare a detectării cu întârziere a materialelor periculoase, precum și a riscurilor pentru sănătate și mediu asociate unei astfel de detectări tardive, fiind asigurată:
    - ✓ determinarea prezenței substanțelor periculoase și estimarea cantităților de astfel de substanțe;
    - ✓ oferirea de recomandări pentru îndepărtarea materialelor periculoase într-un mod responsabil din punctul de vedere al mediului și în condiții de siguranță;
    - ✓ asigurarea unei calități tehnice și de mediu mai ridicate a produselor și materialelor care pot fi pregătite pentru reutilizare și, respectiv, reciclare.
- segregare și depozitare a DCD la sursă (șantierul de construcție sau demolare) în diferite categorii (de exemplu, beton, lemn, metal etc.) pentru a facilita reciclarea și eliminarea corespunzătoare.
- utilizarea unor vehicule desemnate pentru transportul deșeurilor de construcții și demolări, cu cerințe specifice privind izolarea și documentația pentru a preveni scurgerile și a asigura responsabilitatea.
- stabilirea obiectivelor pentru reciclarea și reutilizarea deșeurilor din construcții și demolări, în special pentru proiectele mai mari, și pot încuraja utilizarea materialelor reciclate în construcții.
- eliminarea DCD ne reciclabile la instalații desemnate, la depozitele de deșeuri sau alte metode sustenabile.
- păstrarea evidențelor și raportarea unor evidențe detaliate privind generarea, separarea, transportul, reciclarea și eliminarea deșeurilor și raportarea acestora către Agenția de Mediu.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu au fost examinate, deoarece aprobarea proiectului de HG are drept scop protecția sănătății și mediului înconjurător.

Având în vedere faptul că sectorul construcțiilor din Republica Moldova este în expansiune ceea ce contribuie la condiții favorabile pentru creșterea producției de materiale de construcții, precum și pentru izolație termică. Dinamica utilizării materialelor de construcție va continua să fie influențată de circumstanțele regionale cît și de tendințele globale, precum și de digitalizarea proceselor și utilizarea tot mai frecventă a materialelor prietenoase mediului. Se anticipează o consolidare a pieței, cu accent pe inovație, eficiență energetică și aliniere la standardele europene în corespundere cu Planul de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, precum și cu angajamentele asumate în calitate de țara-candidat al UE, având ca obiectiv creșterea calității mediului, sunt principalele argumente pentru transformarea modului de gestionare a deșeurilor la nivel național. Pentru ca sectorul construcțiilor să *devină mai sustenabil și mai eficient, este esențial ca* :

- autoritățile să adopte un cadru legislativ clar și coerent care să reglementeze procesul de reciclare a deșeurilor, iar reglementările să fie completate de stimulente economice care să sprijine investițiile în tehnologii de reciclare și reutilizare a materialelor pe amplasament.
- optimizarea reciclării deșeurilor din construcții și demolări, prin implementarea unor soluții de reciclare eficiente, susținute de reglementări clare și stimulente economice.

Dacă situația continuă la fel cum este acum, vom continua să avem și costuri economice mari pentru gestionarea DCD, iar curățarea spațiilor publice poluate cu DCD necesită costuri semnificative pentru autorități, fiind afectat și turismul, deoarece imaginea localităților afectate de gunoaie descurajează turiștii.

Dacă ne referim la resursele naturale, acestea vor avea impactare negativă prin utilizarea intensivă a acestora. Gestionarea adecvată a deşeurilor şi a materialelor reciclate provenite din construcții şi demolări - inclusiv manipularea corectă a deşeurilor periculoase are beneficii majore în ceea ce privește sustenabilitatea şi calitatea vieții. Aceasta poate însă să aducă beneficii majore şi pentru industria construcțiilor şi industria de reciclare, întrucât încurajează cererea de materiale reciclate provenite din construcții şi demolări.

Ținând cont de aspirațiile Moldovei de aderare la Uniunea Europeană, riscăm, în cazul când nu facem nimic în acest domeniu, să nu reușim armonizarea politicilor naționale cu cele europene în domeniul gestionării deșeurilor dar și pe alte sectoare de protecție a mediului. Dacă nu se iau măsuri suplimentare, avînd în vedere tendințele actuale de generare a DCD, iar domeniul construcțiilor este unul dintre sectoarele cu impact major asupra mediului, lipsa inacțiunilor vor conduce la:

- generarea unor cantități însemnate de deșeuri, inclusiv fracții periculoase (azbest, vopseluri, adezivi, gudroane, solvenți, metale grele).
- depozitări ilegale a DCD, valorificare ineficientă și pierderea resurselor care ar putea fi reutilizate sau reciclate. În același timp, deșeurile voluminoase suprasolicită depozitele existente, crescând riscurile pentru sănătatea publică și calitatea mediului.
- costuri economice crescute, ori pierderi anuale estimate de peste 100 miliarde USD în economia globală, asociate de poluarea mediului cu deșeuri.

Opțiunea „a nu face nimic” presupune faptul continuării menținerii situației existente în domeniul gestionării DCD. Așa cum a fost menționat deja, aceasta poate avea efecte negative, cum ar fi poluarea crescută a mediului și epuizarea resurselor naturale.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Pentru opțiunea preferată, privind reglementarea DCD este posibil să avem impact pozitiv dar și negativ. După cum a fost deja menționat sectorul de colectare a deșeurilor este în dezvoltare, pe piață activând operatori/companii care oferă servicii de colectare, transport, reciclare DCD sau servicii conexe (colectare moloz, reciclare materiale) dotate cu echipamente necesare, care se preocupă de evacuarea deșeurilor din construcție. Cu toate acestea companiile activează in lipsa actelor permisive de mediu, iar activitatea acestora precum și informațiile despre cantitatea și modalitatea de gestionare rămâne incertă in lipsa unor reglementări detaliate.

Printre beneficiile pozitive putem menționa beneficiile de mediu care cuprind reducerea poluării cu DCD respectiv, mai puține deșeuri în ape, soluri și aer; inclusiv scăderea volumului de microplastice generat din DCD în lanțul trofic, deci un impact pozitiv asupra biodiversității; reducerea emisiilor de CO_2 asociate cu producția, transportul și reciclarea materialelor de construcție.

Efectele pozitive ale implementării *reglementărilor vor contribui la*:

- reducerea deşeurilor de construcții și demolări abandonate ilegal;
- creșterea circularității sectorului construcțiilor şi reducerea impactului asupra mediului;
- identificarea soluțiilor inovatoare de integrare a deşeurilor rezultate din construcția drumurilor, demontarea şi demolarea clădirilor în alte materiale de construcții;
- promovarea demolării selective pentru a permite îndepărtarea şi manipularea în siguranță a substanțelor periculoase şi pentru a facilita reutilizarea şi reciclarea de înaltă calitate prin îndepărtarea selectivă a materialelor şi stabilirea de sisteme de sortare;
- adaptarea standardelor şi normativelor existente sau crearea unora noi, pentru a permite utilizarea materiilor prime secundare rezultate din reciclarea DCD sau în crearea de noi materiale de construcții, inclusive la stimularea pieței materialelor reciclate.

• *Rate de recuperare crescute* se așteaptă ca măsurile combinate să contribuie a atingere 55% din DCD până în 2030, reducând volumele depozitelor de deșeuri și importurile de agregate primare.

• *Ocuparea forței de muncă la nivel local* extinderea reutilizării, sortării și reciclării creează mai multe locuri de muncă locale (directe + indirecte) decât depozitarea în depozitele de deșeuri; analizele economiei circulare arată un potențial substanțial de creștere a locurilor de muncă în activitățile de reciclare/reprocesare pe măsură ce pieţele de materiale reciclate se dezvoltă.

• *Benefici pentru mediu și fiscale* extracția redusă de materii prime, emisii mai mici de CO_2 din producție și transport și economii la gestionarea depozitelor de deșeuri și la datoriile pe termen lung. Veniturile din taxele de depozitare a deșeurilor pot finanța parțial alocate pentru infrastructură de gestionare a DCD. Practica UE (interdicții/taxe privind depozitarea deșeurilor) demonstrează efecte puternice de deturnare a DCD de la depozitare atunci când se aplică legea

La fel, vor fi costuri administrative și de implementare pentru stat care va implica crearea și aplicarea unui cadru legislativ clar și echitabil, monitorizarea respectării reglementărilor, inclusiv inspecții și sancțiuni, organizarea campaniilor de informare și educare publică.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Impactul financiar al introducerii reglementărilor pentru DCD, ar fi reflectate în costuri pentru producătorii de materiale de construcție pentru investiții în tehnologii noi și tranziția către materiale reciclabile, adaptarea liniilor de producție, certificări pentru materiale reciclabile. La fel, vor apărea noi costuri administrative pentru conformare la noile reglementări care pot afecta producătorii de materiale de construcție, sector de construcțiilor, precum și IMM care depind serviciile de construcție, de materiale de construcție, etc.

O mare parte din materialele de construcție utilizate în Moldova sunt importate. Acest lucru poate fi influențat de fluctuațiile pieței internaționale și de condițiile de comerț exterior. În special se atestă o puternică dependență de importuri pentru multe produse finite (gips-carton, plăci, accesorii, finisaje, țigle, izolări etc.). Prun urmare reglementările noi ar influența nesemnificativ, deoarece experiențele denotă faptul că politicile guvernamentale și cerințele pieței pentru clădiri cu consum redus de energie au stimulat utilizarea materialelor termoizolante inovatoare. Un exemplu în acest sens este apariția pe piață a unor materiale precum Arbolit (un material termoizolant ecologic cunoscut și ca beton de lemn) compus din așchii de lemn, ciment și aditivi chimici, care este utilizat pentru pereți auto portanți, izolație termică și fonică, și poate fi turnat în formă de blocuri, panouri sau ca un monolit. Avantajele sale includ rezistența la foc și durabilitatea, o bună izolare, și faptul că este ecologic, deoarece folosește deșeuri de lemn. În rândul unor companii, precum Knauf se observă o preocupare crescândă pentru sustenabilitate, cu dezvoltarea de produse și soluții ecologice, unde producătorii de materiale de construcții pun accent pe inovație și durabilitate. Materia primă este extrasă dintr-un cariera de ghips din apropierea satului Criva, Briceni.
Această opțiune poate impacta costurile pentru comercianți și utilizatorii finali prin creșterea prețului materialelor de construcții.

• *Cheltuieli investiționale* — investiții în centre de sortare, concasoare/spălătoare mobile, instalații de reciclare și infrastructură de colectare. Amploarea depinde de capacitatea existentă; este necesară o analiză națională a decalajelor pentru cuantificare.

• *Costuri de operare și conformitate* — audituri, acreditare, monitorizare și aplicare a legii; costuri inițiale mai mari ale contractorilor pentru demolarea selectivă (care necesită multă forță de muncă), care scad odată cu amploarea și cu îmbunătățirea practicilor.

• *Riscul de piață pe termen scurt* — piețele de materiale reciclate au nevoie de asigurarea calității și de atragerea cererii (achiziții publice, conținut minim reciclat) pentru a stabiliza prețurile și adoptarea acestora.

Evaluarea costurilor auditului anterior demolării și a beneficiilor economice rezultate din recuperarea și valorificarea materialelor

Introducerea cerințelor privind auditul anterior demolării și demolarea selectivă generează anumite costuri suplimentare pentru beneficiarii lucrărilor. Totodată, aplicarea acestor măsuri creează premise pentru recuperarea materialelor reutilizabile și reciclabile, reducerea cantităților de deșeuri transportate spre eliminare și diminuarea cheltuielilor cu achiziția materialelor necesare executării unor lucrări de construcție.

În vederea evaluării impactului economic, au fost analizate două scenarii reprezentative: demolarea unei clădiri nerezidențiale cu suprafața construită desfășurată de 1.000 m² și demolarea unei clădiri rezidențiale cu suprafața construită desfășurată de 5.000 m², în municipiul Chișinău și municipiul Orhei. Pe baza estimărilor privind volumul lucrărilor, costul auditului anterior demolării poate constitui aproximativ 18.000–35.000 lei pentru clădirea nerezidențială și 45.000–90.000 lei pentru clădirea rezidențială, în funcție de

caracteristicile construcției, complexitatea evaluării și necesitatea investigațiilor suplimentare. În scenariile analizate, costul auditului constituie aproximativ 1,4–4,2% din costurile totale estimate pentru audit, demolare, separarea și transportul deșeurilor la o distanță de 20 km de localitate.

Totodată, o parte semnificativă a materialelor rezultate din demolare poate avea valoare economică, în special betonul, cărămida, materialele ceramice, metalele, lemnul și anumite elemente constructive care pot fi reutilizate. Auditul anterior demolării permite identificarea acestor materiale, estimarea cantităților și evaluarea posibilităților de reutilizare, reciclare sau valorificare în cadrul aceluiași șantier ori prin intermediul operatorilor specializați.

În baza unui scenariu orientativ, pentru demolarea unei clădiri nerezidențiale de 1.000 m², din aproximativ 900 tone de deșeuri generate, circa 250 tone de materiale minerale ar putea fi utilizate pe șantier, iar alte 150 tone de materiale minerale și 20 tone de metale ar putea fi comercializate după separarea și, după caz, prelucrarea corespunzătoare. Pentru clădirea rezidențială de 5.000 m², din aproximativ 5.500 tone de deșeuri generate, circa 1.200 tone de materiale minerale ar putea fi utilizate pe șantier, iar aproximativ 1.000 tone de materiale minerale și 100 tone de metale ar putea fi comercializate. În ipotezele de calcul utilizate, veniturile potențiale din comercializarea materialelor minerale și a metalelor sunt estimate la aproximativ 79.000 lei pentru clădirea nerezidențială și 410.000 lei pentru clădirea rezidențială. Aceste valori reprezintă estimări orientative și depind de calitatea, compoziția și cererea pe piață pentru materialele recuperate.

Un beneficiu economic suplimentar îl constituie posibilitatea utilizării materialelor minerale provenite din demolare direct pe șantier, în condițiile tehnice și de mediu aplicabile, inclusiv pentru amenajarea platformelor, realizarea drumurilor temporare de acces, executarea straturilor de fundație pentru lucrări nestructurale, rambleierea terenului și alte lucrări de umplere prevăzute în documentația tehnică. Această abordare poate reduce atât cheltuielile pentru transportul deșeurilor către instalațiile de tratare sau eliminare, cât și necesarul de achiziție și transport al materialelor minerale primare.

În funcție de cantitățile efectiv valorificate pe șantier și de costurile materialelor înlocuite, economiile rezultate exclusiv din substituirea materialelor minerale procurate pot constitui aproximativ 37.500 lei pentru clădirea nerezidențială și 180.000 lei pentru clădirea rezidențială, în ipoteza unei valori de substituție de 150 lei/tonă. La acestea se pot adăuga economiile aferente reducerii volumului transportat în afara șantierului. În scenariile analizate, reducerea cantităților evacuate poate genera economii brute de transport de aproximativ 105.000 lei și, respectiv, 644.000 lei.

Ținând cont de veniturile potențiale din comercializarea materialelor, economiile din utilizarea acestora pe șantier și reducerea transporturilor, precum și de costurile orientative de prelucrare a fracțiilor minerale valorificate, beneficiul economic potențial este estimat la circa 181.500 lei pentru clădirea nerezidențială și 1.014.000 lei pentru clădirea rezidențială. Aceste valori nu reprezintă profit net și nu includ toate cheltuielile posibile privind testarea materialelor, autorizarea operațiunilor, depozitarea temporară sau comercializarea.

Utilizarea deșeurilor minerale pentru rambleiere și alte operațiuni de valorificare materială este permisă numai în condițiile prevăzute de Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, cu respectarea cerințelor tehnice și de protecție a mediului. Aceasta nu poate constitui o modalitate de eliminare necontrolată a deșeurilor, iar cantitatea utilizată trebuie să corespundă necesităților reale ale lucrărilor. Totodată, este necesară diferențierea operațiunilor de reutilizare, pregătire pentru reutilizare, reciclare și rambleiere, inclusiv pentru calcularea obiectivelor de valorificare materială stabilite de art. 14 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 209/2016.

În acest context, auditul anterior demolării reprezintă un instrument important pentru planificarea recuperării materialelor, estimarea valorii economice a acestora și identificarea celor mai avantajoase soluții de gestionare. Prin urmare, costurile suplimentare generate de efectuarea auditului trebuie evaluate în raport cu beneficiile economice și de mediu pe care acesta le poate facilita, inclusiv reducerea cheltuielilor cu transportul și eliminarea deșeurilor, diminuarea consumului de resurse naturale și dezvoltarea pieței materialelor reciclate provenite din construcții și demolări.

Aplicarea regulamentului va contribui astfel la dezvoltarea infrastructurii și pieței de reciclare a deșeurilor din construcții și demolări și la atingerea obiectivelor naționale privind pregătirea pentru reutilizare, reciclarea și alte operațiuni de valorificare materială.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Inițiativa ar trebui privită în contextul mai amplu al tranziției către o economie circulară. Aceasta va sprijini soluții inovatoare pentru noile modele de afaceri pentru dezvoltarea materiilor reciclabile. Această schimbare sistemică și această înlocuire de materii prime vor promova, de asemenea, apariția unor alternative bazate pe biomaterii și a unei bioeconomii inovatoare, oferind oportunități noi întreprinderilor și asigurând soluții mai practice pentru consumatori.
Printre alte impacturi se enumeră:

- Economii de costuri pentru municipalități prin reducerea cheltuielilor de gestionare a deșeurilor..
- Efecte turistice pozitive datorită plajelor și zonelor naturale mai curate.
- Posibile costuri de adaptare pe termen scurt pentru întreprinderile care se adaptează la noile materiale și modele.

Mai jos este o prezentare a impactului reflectat în analiza de impact elaborată de instituțiile UE:

Taxă pe depozitare de deșeuri (eșalonată) pentru a descuraja eliminarea deșeurilor și a crea un fond de reciclare. Exemplele arată că taxele/tarifele schimbă eficient comportamentul atunci când sunt aplicate.
Subvenții de capital specifice / împrumuturi cu dobândă mică pentru instalații de sortare/reciclare (cofinanțare din fonduri UE, IFI-uri, obligațiuni verzi naționale).

Stimulente pentru achiziții publice : se impune un conținut minim de reciclat în construcțiile publice pentru a genera cerere (experiența SM din UE).

Proiecte de asistență tehnică : centre naționale/regionale de reutilizare și formare pentru contractorii de demolare selectivă; materiale pentru construcții publice majore.

4.4. Impactul social

· Sănătatea publică:

- Expunere redusă la substanțe chimice periculoase prezente in materiale de construcție.

· Schimbarea comportamentului:

- Încurajează obiceiuri de consum mai durabile și participarea sporită la sisteme de reciclare/reutilizare.

· Conștientizare publică:

- Campaniile de informare, etichetarea și măsurile vizibile sporesc conștientizarea problemelor de mediu.

· Aspecte de echitate:
  - Tranziția poate afecta diferit grupurile cu venituri mici, în funcție de costul și accesibilitatea alternativelor.

· Schimbări pe piața muncii:
  - Dezvoltarea sistemelor de demolare selectivă și reutilizare a DCD.

· Beneficii pentru turism și comunități:
  - Plaje și spații publice mai curate îmbunătățesc calitatea vieții și veniturile din turism.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Protecția datelor cu caracter personal, în ceea ce privește proiectul de HG va fi asigurată în conformitate cu prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Proiectul nominalizat asigură echitatea și egalitatea de gen prin reducerea riscurilor prezentate de unele substanțe chimice și îmbunătățirea calității vieții tuturor persoanelor, indiferent de gen.

4.5. Impactul asupra mediului

Sustenabilitatea a devenit o prioritate esențială în toate domeniile de activitate, iar sectorul construcțiilor nu face excepție. În contextul construcțiilor industriale civile și construcțiilor industriale mari, aspectele de mediu capătă o importanță tot mai mare, având impact atât asupra mediului înconjurător, cât și asupra comunităților locale. Fie că discutăm despre utilizarea eficientă a resurselor sau reducerea emisiilor de carbon, implementarea principiilor de sustenabilitate în procesul de construcție este crucială pentru a asigura un viitor mai verde și mai sănătos.
Unul dintre cele mai relevante aspecte legate de mediul înconjurător în domeniul construcțiilor este gestionarea deșeurilor. Proiectele de mari dimensiuni generează cantități semnificative de moloz și materiale de construcție, iar reciclarea și reutilizarea acestora sunt esențiale. Implementarea unor tehnologii moderne de sortare și procesare a deșeurilor poate reduce considerabil impactul negativ asupra mediului. De asemenea, alegerea materialelor de construcție ecologice, care sunt durabile și au un impact redus asupra mediului, devine o practică din ce în ce mai frecventă în rândul dezvoltatorilor.

Pe lângă gestionarea deșeurilor, eficiența energetică este un alt aspect major. Clădirile de birouri sau fabricile construite recent sunt dotate cu soluții inovatoare care permit reducerea consumului de energie și a emisiilor de gaze cu efect de seră. Utilizarea tehnologiilor de energie regenerabilă, cum ar fi panourile solare sau turbinele eoliene, este o modalitate eficientă de a asigura energie curată pentru „construcții industriale mari”, contribuind astfel la combaterea schimbărilor climatice.

Sustenabilitatea și aspectele de mediu sunt esențiale în dezvoltarea construcțiilor industriale civile și mari. Într-o lume în care provocările ecologice devin tot mai presante, adoptarea unor practici durabile nu este doar o opțiune, ci o necesitate. Prin integrarea acestor practici în procesul de construcție, putem contribui la construirea unui viitor mai durabil și prosper pentru generațiile viitoare.

În concluzie, impactul asupra mediului cauzat de construcțiile industriale civile și mari reprezintă o provocare complexă, dar nu insurmontabilă. Investițiile în tehnologii verzi, planificarea inteligentă și colaborarea între dezvoltatori, autorități și comunități pot conduce la soluții inovatoare și sustenabile. Adoptarea unei abordări proactive în ceea ce privește protecția mediului este esențială pentru a asigura un viitor durabil și echitabil pentru toate generațiile viitoare.

Industria construcțiilor are un mare impact asupra mediului. De la extracția resurselor naturale la emisii de carbon, totul contează. Dar, progresele recente îndreaptă către reducerea amprentei ecologice.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul stabilește cadrul normativ privind gestionarea deșeurilor din construcții și demolări, inclusiv a deșeurilor care conțin azbest, prin reglementarea măsurilor de prevenire a generării, colectare separată, sortare, transport, valorificare și eliminare, precum și a cerințelor privind protecția mediului și a sănătății populației pe parcursul întregului lanț de gestionare a acestora, în contextul transpunerii Directivei 87/217/CEE, scopul și obiectul de reglementare pot fi formulate mai larg, astfel încât să acopere atât fluxul general al DCD, cât și cerințele specifice pentru azbest.

În acest sens a fost elaborat Tabelul de Concordanță, în conformitate cu Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin Hotărârea Guvernului 1171/2018. ToC va fi transmis Centrului de Armonizare a Legislației, pentru emiterea expertizei de compatibilitate.

5.2 Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Proiectul nominalizat consolidează cadrul juridic existent pentru alinierea la legislația UE privind reducerea impactului DCD asupra mediului, prin gestionarea deșeurilor provenite din construcții și demolări stabilind mecanismele de prevenire, colectare separată, stocare, pregătire pentru reutilizare, reciclare, valorificare și eliminare a deșeurilor generate în cadrul lucrărilor de construcție, renovare, reabilitare, desființare, demontare și demolare a construcțiilor.

Aplicarea acestor măsuri contribuie la realizarea obiectivului stabilit la art. 14 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, de minimum 55% până în anul 2030, în masă, pentru pregătirea pentru reutilizare, reciclare și alte operațiuni de valorificare materială, inclusiv rambleierea, a deșeurilor nepericuloase din construcții și demolări.

Proiectul de act normativ va crea cadrul pentru alte acte de punere în aplicare, precum Criteriile specifice privind încetarea statutului de deșeu pentru fluxurile de DCD pentru agregate. Astfel se vor elabora standarde pentru agregate secundare reciclate, care vor asigura utilizarea acestor materiale/ produsele secundare pentru producerea betoanelor sau în construcția drumurilor, inclusiv pentru rambleiere. Prin HG nr. 52/2025 au fost stabilite deja criterii pentru deșeurile de cupru, fier și oțel, aluminiu, cioburi de sticlă.

Concomitent vor fi elaborate ordine ale Ministerului Mediului pentru aprobarea următoarelor:

metodologii privind raportarea a datelor privind cantitățile de DCD generate, pregătite pentru reutilizare, reciclate, valorificate prin rambleiere sau alte operațiuni de valorificare materială și eliminate se evidențiază distinct și se raportează anual

normelor și a metodelor de calcul pentru verificarea respectării obiectivelor de reutilizare, reciclate sau supuse altei valorificări materiale, conform art. 14 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile.

La fel, va fi necesară dezvoltarea unor module suplimentare în Sistemul informațional automatizat „Managementul deșeurilor" aferente raportării naționale, verificării calității datelor, trasabilității deșeurilor și Bursei de resurse pentru subproduse și materii prime secundare.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În conformitate cu prevederile art. 9 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului de act normativ a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Mediului și pe platforma www.particip.gov.md Acesta poate fi accesat la următorul link: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/15517

Având în vedere complexitatea structurală a prezentului proiect și necesitatea corelării acestuia cu competențele autorităților de resort, la data de 18 februarie 2026 a fost organizată o întrunire de lucru extinsă cu participarea specialiștilor din domeniul construcției pentru a pune în discuție elaborarea proiectului. La întrunire au participat 25 de persoane, reprezentanți din cadrul Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Federația Patronatului din Construcții și Producerea Materialelor de Construcții, Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe, mediu de afaceri care produc material de construcții, inclusiv și dezvoltatori ai sectorului.

În temeiul prevederilor art. 32, alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul a fost plasat, pentru consultare publică, pe pagina oficială web a Ministerului Mediului.

Totodată, proiectul urmează a fi consultat cu membrii GL nr. 50/2024 pentru elaborarea documentelor de politici și a cadrului normativ în domeniul gestionării durabile a substanțelor chimice. La fel proiectul va fi transmis pentru examinare și avizare de către Instituțiile și Autoritățile implicate, conform procedurii. Avizele vor fi consemnate în Sinteza obiecțiilor și propunerilor.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul urmează a fi supus expertizelor în conformitate cu procedura stabilită în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Secțiunea va fi completată după expertizarea de către Ministerul Justiției, Centrul Național Anticorupție și Centrul de Armonizare a Legislației, în conformitate cu procedura corespunzătoare.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Prezentul proiect Hotărârii de Guvern își propune reglementarea DCD, în conformitate cu Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, Codul urbanismului și construcțiilor, nr. 434/2023.

Actualmente sectorul de gestionare a deșeurilor este guvernat de Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, fiind stabilit *un cadru juridic pentru gestionarea deșeurilor, bazat pe: responsabilitatea APL; obligațiile producătorilor/deținătorilor, cerințe către autorizarea*

activităţilor de tratare a DCD şi asigurarea trasabilităţii. De asemenea Articolul 59[1]. Deşeurile din construcţii şi demolări obligă Guvernul de stabili Mecanismul de gestionare a deşeurilor din construcţii şi demolări. Concomitent sunt evidențiate unele lacune sau prevederi ce necesită explicații suplimentare care pot fi detaliate în regulament:

- Legea are definiții generale de deșeuri, dar nu era întotdeauna specific menționat DCD cu detalii (de exemplu "deșeuri nepericuloase provenite din construcții și demolări"). Regulamentul trebuie să definească ce materiale sunt DCD, ce categorii (beton, cărămidă, lemn, metale, plastic, geamuri, etc.), și ce sortare este obligatorie.
- Ținte de reciclare / valorificare specifice pentru DCD. Legea 209/2016 / Programul are obiective generale, *dar un regulament dedicat trebuie să stabilească ţinte clare pentru reciclare / valorificare materială a DCD (de exemplu % din totalul DCD generate să fie reciclate într-un interval de timp).*
- Standard tehnic/criterii de calitate pentru materialele reciclate Pentru ca agregatele din DCD să fie folosite (în beton, infrastructură etc.), *trebuie stabilite criterii tehnice de calitate, siguranță, testare, certificat "end-of-waste"*.
- Control și sancțiuni specifice DCD - definirea clară a sancțiunilor pentru neconformități în gestionarea DCD: transport neautorizat, depozitare neconformă, lipsă autorizație, lipsă sortare etc. Legea conține unele sancțiuni generale, dar regulamentul ar benefica de prevederi specifice pentru DCD.
- Rolul autorităților locale - Articolul 11 obligă APL să amenajeze depozitare specială conform documentației de urbanism şi să faciliteze colectarea separată etc. Dar regulamentul ar trebui să definească clar responsabilitățile APL: care infrastructură trebuie creată, cine plătește, cine administrează, cum relaționează cu operatorii privați.
- Trasabilitatea și evidența - Obligații detaliate de evidență a volumelor, tipurilor de DCD generate, de materială reciclată, de destinație finală etc. Legea cere evidență pentru deşeuri în general, dar *regulamentul DCD ar trebui să impună detalii specifice: fişe de trasabilitate, registru de evidență DCD, rapoarte periodice*.

Codul urbanismului și construcțiilor, nr. 434/2023 adoptat recent, stabilește cadrul unitar pentru urbanism și proiectare; conține prevederi pentru autorizarea amplasamentelor pentru activități legate de gestionarea deșeuri, inclusiv celor de construcții/demolări. *Articolele 154, 305–321, 334 şi 336 stabilesc un cadru juridic complet pentru gestionarea deşeurilor din construcţii şi demolări, bazat pe: responsabilitatea proprietarului şi a executantului; autorizarea şi trasabilitatea; integrarea cerinţelor de mediu şi de calitate în procesul de proiectare, execuţie şi post-utilizare. În aceste condiţii obligaţia Guvernului de a aproba un Regulament naţional de gestionare a DCD, care să operaţionalizeze aceste prevederi.*

Concomitent sunt evidențiate unele lacune sau prevederi ce necesită explicații suplimentare care pot fi detaliate în regulament:

- prevederi explicite pentru planuri de gestionare a deșeurilor ca parte a documentației de autorizare de construire sau demolare.
- dispoziții clare privind demolarea selectivă sau separarea materialelor la sursă.
- detalii despre responsabilitățile pentru transport, reciclare sau valorificare a materialelor provenite din DCD (ce standarde trebuie respectate, cum se monitorizează cantitățile etc.).
- reglementări detaliate privind materialele periculoase de demolare (ex: gestionarea azbestului, PVC-lui, etc.).
- lipsă de prevederi tehnice sau standarde pentru agregate reciclate sau alte materiale secundare provenite din DCD.

Hotărâri de Guvern / Regulamente, în particular HG 939/2023 detailează depozitarea, gestionarea unor fracții speciale precum deșeurile inerte. (pct. 5. Depozitele se clasifică în funcție de natura deșeurilor depozitate: 3) depozite pentru deșeuri inerte).

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea prevederilor proiectului va fi asigurată de Ministerul Mediului de comun cu Agenția de Mediu și Inspectoratul pentru Protecția Mediului.

Proiectul de act normativ va crea cadrul pentru alte acte de punere în aplicare, cum ar fi Ordine, care vor aproba următoarele:

1. **Regim „end-of-waste" / standarde pentru agregate secondare** — fără criterii clare „încetarea-statut-de-deșeu" pentru agregate reciclate, piața este fragilă. Implementarea unor protocoale similare ușurează utilizarea în construcții.
2. **Obligație de sortare la sursă / demolarea selectivă** — prevederi clare (ex.: obligația de plan de gestionare a DCD la autorizația de demolare, separare pe șantier) reduc contaminarea fluxurilor și sporesc reciclabilitatea — norme practice deja folosite în state UE. (în special Protocolul UE pentru management DCD).
3. **Cerinţe tehnice şi standarde de calitate pentru produsele secundare** (ex.: agregate reciclate pentru betoane, drumuri) — trebuie legiferate/reglementate pentru încredere pe piață.
4. **Instrumente economice**: taxe/interzicerea depozitării, stimulente fiscale pentru reciclare, folosite cu succes în Olanda/Germania pentru a face reciclatul competitiv.
5. **Controlul materialelor periculoase la demolare (azbest, vopsele)** — proceduri și obligații explicite pentru managementul acestora la faza de proiect are nevoie de consolidare (evaluări înainte de demolare + segregare obligatorie).

Se propun următorii indicatori de performanță pentru reglementarea deșeurilor provenite din construcții și demolăru:

1. Indicatori de reducere a consumului
   a) Cantitatea anuală de materiale de construcții reciclate introduse pe piață
   b) Reducerea consumului per capita de resurselor naturale extrase
2. Indicatori privind colectarea separată și reciclarea
   a) Rata de colectare separată a DCD
   b) Rata de reciclare efectivă
3. Indicatori de sensibilizare și educație publică
   a) Număr de campanii de informare desfășurate anual
   b) Gradul de cunoaștere publică privind reglementările.

Secretar de Stat

Digitally signed by Stratulat Grigore
Date: 2026.10.27 13:24:28 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Grigore STRATULAT